

ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСУ LOOM У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО ЧИТАННЯ КУРСУ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

Дистанційне навчання змінило напрацьовану модель викладання університетських дисциплін і спонукало викладачів шукати нові формати подання матеріалу для студентів. Не став винятком і курс «Методика викладання української літератури». Він є обов'язковою складовою освітніх програм, за якими проводиться підготовка майбутніх учителів української мови і літератури. Згідно з навчальною та робочими програмами, його вивчення на факультеті української філології та журналістики Херсонського державного університету спрямоване на формування у майбутніх фахівців низки загальних і фахових компетентностей, зокрема таких:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять [1].

Серед очікуваних результатів навчання цієї дисципліни:

- знає державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з української літератури для закладів освіти та практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності;
- уміє організувати освітній процес у закладах освіти (співпрацю в команді), реалізувати професійно-практичні засади навчання української літератури, керувати пізнавальною діяльністю учнів;
- організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності [1] та ін.

Для лекційних занять з цього курсу обрали варіант подання матеріалу за допомогою скринкастингу (англ. screen – екран та англ. broadcasting – передавання, мовлення). Це різновид процесу створення та розповсюдження звукових або відеофайлів на зразок радіо- і телепередач в Інтернеті. Скринкастинг дозволяє передавати для широкої аудиторії відеопотік із записом того, що відбувається на комп'ютері користувача [2]. Цифровий відеозапис інформації, що виводиться на екран, називають скрінкастом або «відеозахопленням екрана» (video screen capture). Він часто супроводжується голосовими коментарями. Хоча скринкастинг з'явився порівняно недавно (термін використовується з 2004 року), він уже має

певні традиції у сфері освіти. З його допомогою уже створено різноманітні навчальні матеріали, презентації та відеозаняття, що широко представлені в Інтернеті. Вони мають однотипну форму подачі матеріалу; можливість неодноразового перегляду та завантаження на переносний пристрій з подальшим ознайомленням у зручний час; періодичність випусків; варіант підписки, що означає інформування про появу нових випусків та ін. Саме у такому форматі в популярному відеохостингу YouTube розміщено матеріали для підвищення кваліфікації педагогів, підготовлені доцентом Національного університету «Львівська політехніка» О.Стечкевичем [3]. Серед них й інструкція запису відеолекцій та скринкастів за допомогою сервісу Loom. Це безкоштовне розширення браузера Chrome. Воно має низку переваг, зокрема: легкий запис екрана чи конкретного додатку з використанням камери або без неї, просте редагування (обрізка відео, додавання закликів до дії), контрольований перегляд (викладач може зробити свій матеріал доступним лише для конкретної аудиторії студентів). Саме його використали для запису лекційних занять з дисципліни «Методика викладання української літератури». Зокрема, підготували відеолекції з таких тем: «Основні етапи роботи над художнім твором», «Особливості вивчення епічних творів», «Особливості вивчення лірики», «Особливості вивчення драми», «Шкільне літературознавство», «Розвиток мовлення учнів на уроках літератури».

Робота над підготовкою відеолекцій у форматі скринкастингу відбувалася за такими етапами:

- формулювання мети відеолекції з урахуванням дистанційного формату;
- визначення системи питань, що виносяться на розгляд;
- формулювання найголовніших тез, положень, що необхідно подати у такому форматі лекції;
- підготовка презентації для демонстрування її на екрані комп'ютера;
- запис відеолекції;
- його редагування;
- розміщення запису лекції на гуглдіску;
- покликання на платформі для дистанційного навчання Ksuonline.

Наприклад, для дистанційного викладу матеріалу з теми «Шкільне літературознавство» зупинилися на таких питаннях: опрацювання літературної критики; засвоєння теоретико-літературних відомостей; вивчення мови художнього твору. До першого з них за допомогою презентації подали приклади літературно-критичних праць, що можуть бути використані у шкільному курсі української літератури (І.Франко «Посвята», О.Білецький «Творчість М.Рильського», М. Коцюбинська «Корозія таланту»), фрагмент шкільної програми з української літератури для профільних класів, а саме: анотацію до теми «І.Нечуй-Левицький

«Кайдашева сім'я» (10 клас), що передбачає тлумачення вислову І. Франка про письменника («Колосальне всеобіймаюче око України»); етапи вивчення художнього твору, на яких використовуються літературно-критичні праці (підготовка до сприймання тексту, аналіз, підсумки); методичні шляхи опрацювання літературно-критичних праць у школі (читання і коментування змісту; складання плану; конспектування; тезування; добір творів чи уривків, що ілюструють думку критика; виписування і заучування напам'ять найважливіших висловлювань про автора), а також інформацію про використання цих матеріалів як зразків для написання учнями рецензій, статей, есе тощо. Для розкриття другого питання про методiku засвоєння теоретико-літературних понять подали матеріал про історію їх появи у шкільному курсі, нагадали студентам місце теорії літератури у чинних програмах, сформулювали проблемне питання «Чому випускники шкіл мають низький рівень знань з теорії літератури?», навели вислів класиків української методики літератури Т. і Ф. Бугайків («Найпершою вимогою при вивченні теорії літератури в середній школі є: досліджувати засоби художньої майстерності невідривно від їх ролі в розкритті змісту твору, вивчати форму тільки як засіб розкриття змісту твору»). Також розкрили суть кожного з трьох етапів засвоєння теоретико-літературного поняття:

- перший етап – нагромадження відповідних спостережень над певними літературними явищами під час аналізу художніх творів. Цей етап проходить до вивчення теми, опрацьовуючи яку за програмою подаємо визначення поняття. Це створення своєрідного фундаменту для засвоєння поняття. Може тривати від кількох уроків до років, залежно від місця теми в шкільній програмі;
- другий етап – на передбаченому програмою текстовому матеріалі та спираючись на попередні спостереження словесник подає доступні учням ознаки поняття. Школярі також опрацьовують статтю у підручнику. Цей етап триває частину одного уроку. Поняття, що вивчається, обов'язково записується в темі уроку;
- третій етап – поняття уточнюється і збагачується новими ознаками. Знання з теорії літератури міцно засвоюються лише за умови багаторазового практичного використання. Засвоєним теоретико-літературне поняття вважають тоді, коли учні вільно застосовують свої знання на різному матеріалі. Форми роботи: пошук учнями художніх засобів у творі та пояснення їх ролі у розкритті авторського задуму; зіставлення теоретико-літературних понять, виділення в них спільних і відмінних рис (н-д, оповідання і новела); практична реалізація знань з теорії літератури у письмових роботах (н-д, «Портрет мого товариша»); ігрові завдання (ребуси, кросворди) та ін.

Опрацьовуючи питання про методику вивчення художнього твору, зупинилися на активних формах роботи з текстом, виділених Г. Токмань (виписування цитат з їх тлумаченням; дослідження творчої лабораторії митця (аналіз авторських правок); дослідження редакторських і цензурних втручань у текст; робота зі словником; зіставлення мови автора з мовою іншого письменника; стилістичний експеримент; наукове узагальнення після цілеспрямованого спостереження за мовою твору.

На завершення лекції запропонували учням поміркувати над словами М.Бахтіна: «Слово ... міжіндивідуальне. Слово не можна віддати самому мовцеві. У автора (мовця) є невід’ємні права на слово, проте свої права є і в слухача, свої права в тих, чий голоси звучать у віднайденому автором слові... Слово – це драма, в якій беруть участь три персонажі (це не дует, а тріо)».

Проведене серед третьокурсників факультету, які опановують курс «Методика викладання української літератури», опитування засвідчило, що відеолекції, підготовлені у форматі скринкастингу, є зручним для них варіантом отримання навчальної інформації. До його переваг студенти зарахували:

- перегляд лекції у зручний для них час та в зручній обстановці;
- повторний перегляд у випадку, наприклад, підготовки до тестування на платформі Ksuonline;
- можливість зупинки відео, зокрема, якщо вони обрали недостатній темп конспектування навчального матеріалу.

Таким чином, висновуємо, що проведення лекцій з курсу «Методика викладання української літератури» у форматі скринкастингу є ефективним варіантом подання навчального матеріалу. Такі записи можуть бути додатково використані здобувачами освіти у процесі підготовки до складання екзамену з дисципліни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методика викладання української літератури: Робоча програма навчальної дисципліни [електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.kspu.edu/About/Faculty/PhilologyJournalizm/ChairUkrLiterature/disciplinikafedri.aspx> Дата звернення 10.05.2020.
2. Скринкастинг [електронний ресурс]. Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Скринкастинг> Дата звернення 10.05.2020.
3. Стечкевич О. LOOM. Інструкція запису відео-лекцій та скринкастів [електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=Py52vBoygic> Дата звернення 10.05.2020.

Бондаренко Л.Г. Практика використання сервісу Loom у процесі дистанційного читання курсу «Методика викладання української літератури» // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Філологія та дидактика в умовах євроінтеграції: сьогодення і перспективи» (19-20 травня 2020, Херсон). Херсон, 2020. С.16-20.